

גליון קנין תורה

יו"ל ע"י חבורת קנין תורה

בעזה"ש"ת

נציב חודש ניסן

הנגיד הנכבד והמפואר

מו"ה ישראל אלכסנדר הכהן ענגלענדער הי"ו

לעי"נ אביו מו"ה משה ב"ר יעקב הכהן ע"ה

מסכת קידושין

גליון כ"ב

חג המצות תשע"ה

שינון לחזרה

עמוד ג'

שאלות ותשובות

עמוד ט'

כי הזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה

עבידנא יומא טבא לרבנן

וכל מגמתם ללכת בדרכי ישרים, לעומתם נמצאים רשעים שבועטים בתורת ד' וכל יצר מחשבות לבם רק רע כל היום, וביניהם יש כאלו שהם בבחינת תם ושאינו יודע לשאול, שקצר מצע שכלם להבין ולהשכיל דרכי התורה והמצוות. ומלמד לנו בעל ההגדה דעת ותבונה, שאין לנו לחפש עצות וסגולות שונות איך להשפיע על כל אחד מהארבעה בנים לפי מהותם ותכונת נפשם, כי דבר אחד מועיל לכולם בשוה, והוא העסק בתורת ד', שיש בכוחה להשפיע על כל אחד ואחד מישראל, ואפילו רשע גמור שעוסק בתורה המאור שבה מחזירו למוטב (פתיחתא דאיכ"ר), וכן תם או שאינו יודע לשאול כבר אמר נעים זמירות ישראל בתהלים (יש, ה-ט) 'תורת ד' תמימה משיבת נפש עדות ד' נאמנה מחכימת פתי, פקודי ד' ישרים משמחי לב מצות ד' ברה מאירת עינים'.

וזה שאמר בעל הגדה, 'כנגד ארבעה בנים - דברה תורה', התורה הקדושה מדברת לכל אחד מהארבעה בנים, כל חד וחד לפום דרגא ושיעורא דיליה, ומכניסה בו רוח של מהרה וקדושה, וגם מלמדנו להועיל דעת ותבונה תודיענו.

נסיים בברכה ובתפלה, כשם שזכינו לסיים מסכת קידושין, כן נזכה להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, וזכות כל התנאים ואמוראים יעמוד לנו ולזרענו שלא תמוש התורה מפנינו ומפי זרענו עד עולם, ויערה עלינו ד' רוח ממרום עם השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, עדי נזכה לקיום דברי חכמינו ז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים בביאת משיח צדקנו ומלכנו בראשינו במהרה בימינו אמן.

ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה! מה נכבד היום אצל אנשי שלומינו היקרים שיחיו, שהשכילו לענות לקריאת כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א אשתקד אצל שלחן המהור בחול המועד פסח, ומאז המו שכמם לסבול עול התורה במסגרת 'חבורת קנין תורה', ובמשך שנה תמימה היו משכימים ומעריבים לקבוע עתים ללימוד התורה בבית מדרשינו, בימי חול ובשבתות וימים טובים, קור וחום קיץ וחורף לא ישבותו, וכבר זכו לסיים מסכתות סוכה וביצה, ועכשיו זוכים בעז"ה לסיים מסכת קידושין, והחוט המשולש לא במהרה ינתק.

מה מתאים לעניננו דברי הגמרא בסיום מסכת קידושין, 'רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא וכו', משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו'. כל מי שזכה לעמוד ביני עמודי דגירסא ולהצטרף לחבורתינו הקדושה 'קנין תורה', יכול להעיד על עצמו כמה נשתנה למעליותא במשך תקופה זו, במחשבה בדיבור ובמעשה, ואיך האירה קדושת התורה בתוך ביתו אור של קדושה ומהרה וסייעתא דשמיא, וברכות והצלחות בגוף ובנפש.

לך נא וראה בספר מנחם ציון דברים קדושים שאמר הר"ק הרבי ר' מענדל'ע מרימנוב זי"ע לבילי התקדש חג, על לשון בעל הגדה 'ברוך המקום ברוך הוא וכו' כנגד ארבעה בנים דברה תורה'. דהנה נמצאים בכרם ישראל ארבעה סוגי בני אדם; יש בהם צדיקים שעושים באימה ובריאה רצון קונם

עניני לימוד התורה וסיום מסכת

סיום מסכת בערב פסח

כתב בשו"ת חות יאיר (סי' ע"א) בשם הרש"ל, שיש מקומות שנהגו הבכורים להקל בערב פסח ולאכול בסעודת מצוה, וכן נוהגין כהיום בכמה מקומות במדינתנו להקל ולאכול אף בסעודת סיום מסכת, ע"ש.

וכתוב בשו"ת תורת יקותיאל (מהדו"ת סי' נ"ט) ששמע מהרה"ק ר' משה אבדק"ק שינאווא זצ"ל, דכך נהגו אבותיו הקדושים רבינו הק' מצאנז זי"ע והרה"ק משינאווא זי"ע, לאכול על סיום מסכת בערב פסח.

ושמענו מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (ער"פ תשס"ה לפ"ק) דדבר בעתו מה טוב לסיים מסכת בערב פסח, לפי דברי הרדב"ז הנודעים (ה"ג סי' תקמ"ז) במה שנשתנה חמין בפסח מכל איסורים שבתורה שצריכה בדיקה ושריפה וגם ביטול, והוסיפו חכמים חיוב בדיקה בחורין וסדקין ולחפש אחריו ולשרש אותו מכל גבולו. וכתב ב' טעמים וחוזר ומקשה עליהם, וסיים, "הילכך עדיין צריך טעם, ועל כן אני סומך על מה שאמרו רז"ל במדרשות, כי חמין בפסח רומז לצה"ר, והוא שאור שבעיסה, ולכן כלה יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מחבואי מחשבותיו, ואפילו כל שהוא לא בטיל, והרי זה אמת ונכון".

והנה מובא בספרים הק' שמעודת סיום מסכת הוא חלישות כוחו של הס"ם, ועל כן אינו רוצה בזה, והר"ת משמו הוא סיום מסכת אין ליעשות, נמצא שסיום מסכת הוא בחינה של ביעור השאור שבעיסה. על כן שפיר יש ענין לסיים מסכת ביום ערב פסח דייקא, כי ביום ערב פסח מבערין את השאור שבעיסה ומחלישין כוחו על ידי סיום מסכת.

(שבח פסח פי"א אות ג')

עושיין סעודה ושמחה גדולה בסיום מסכת

"אמרו חכמינו ז"ל (שבת דף ק"ה) תיתי לי [דכי חזינא צורבא מרבנן] דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן, וכמו שבאיזה סיום מסכת אזי גדול מאד השמחה, ועושיין סעודות גדולות, כמו שראינו באיזה אנשי מעשה אשר תורתם אומנתם, ובאמת לשמחה מה זו עושה, הלא כבר עברה המצוה ההוא.

אבל הוא מנהג נכון, כמו שפרש"י על שמיני עצרת, שקשה עלי פרידתכם, למה הדבר דומה לשר אחד שהזמין את

המלך עם כל שרי המלוכה על סעודת אחת, אחר הסעודה כשרצה המלך לנסוע לביתו, אז אמר למלך קשה עלי פרידתך ממני, על כן עצור עצמך עוד בכאן בכדי שלא יפרדו איש מעל אחיו וכו', וזה הטעם גם כן בסיום מסכתא".

(קדושת לוי לשבועות)

החשיבות של לימוד מסכת אחת

הרה"ק מצאנז זי"ע נהג פעם כבוד גדול בתלמיד חכם אחד מעיר קראקא, והתנצל לפניו אותו תלמיד חכם שבאמת אינו ראוי לכל הכבוד הזה, וכבר אמרו חז"ל (ירושלמי שביעית פ"י ה"ה) שאם מוכבדים לאדם ביותר במקום שאין מכירין אותו מפני שהם סוברים שלמד הרבה מסכתות, צריך להודיע להם שלא למד אלא מסכת אחת. השיב לו הרה"ק מצאנז זי"ע, זה אמת, אבל האם יודע כבודו כמה כבוד ראוי לאיש הלומד מסכת אחת.

(מקור חיים אות ע"א)

עבידנא יומא טבא לרבנן

כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל סיפר פעם בסעודת סיום (בשבוע שחל בו ת"ב שנת תש"ם לפ"ק) ששמע מאמו הרבנית ע"ה, שאביה – זקינו הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זצ"ל הי"ד – סיים את כל הש"ס שמונה פעמים. ובשבוע שחל בו ת"ב היה רגיל לעשות סעודה ליד ולא היה ידוע טעם הדבר, אבל בחדרו הפרטי היה מסיים אז כמה מסכתות, ועל זה היה עושה בכל פעם סיום מסכת.

אין לנו שיוור רק התורה הזאת

שמענו מכ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל שכ"ק מרן אדמו"ר האמצעי זצ"ל הי"ד התבטא פעם: "מוזמן כמה פעמים שנכנסים בחורים לחדרי ושופכים לפני את מר לבם, ושואלים ומבקשים ממני להורות להם דרך תשובה כדי שיוכלו לתקן עונותיהם ופשעיהם. והנה ברור לי, שאם הייתי נותן להם סדר תשובה של סיגופים שונים, כגון גלגול שלג' או שריפת הידים וכדומה, שהיו מוכנים לקבל הדבר על עצמם באמת ובתמים. אבל הקשה מן הכל הוא לפעול אצלם שיקבלו על עצמם לישב וללמוד דף גמרא בהתמדה, וזה הוא אות וסימן שזהו הכלי זיין היותר מועיל נגד היצר הרע".

שינון לחזרה

תמצית שקלא וטריא עם ביאורים והערות

דף ע"ט ע"ב – סוף המסכת

שהיא מיוחסת) ועל הבנים (שהן בניה, ולא של זו שמתה), בין על הגדולים ובין על הקטנים ולא מני כמה שהקטנים כרוכין אחריה, דחיישינן שמא בניה של חברתה היו אלא שגדלתן.

(ד) יצא יחידי למדינת הים וחזר עם בנים בלא אשה, ואומר שנשא אשה במדינת הים ומתה שם ואלו בניה; צריך להביא ראיה על האשה (שהיתה מיוחסת) וגם על הבנים (שמאותה אשה היו).

סומכין על החזקה

חזקת כרוכין אחריה: נחלקו אמוראי בהא דאמרין שאם הבנים קטנים כרוכין אחר האשה (ושכבר נבדקה) אין צריך להביא ראיה שהן בחזקת מיוחסין; לריש לקיש לא סומכין על החזקה אלא להתיירם לאכול מקדשי הגבול (תרומה דרבנן שנוהגת בנבולין חוץ למקדש וירושלים, והיינו שאם הוא כהן והביא ראיה על אשה זו שהיא כשרה לכהונה, סומכין על מה שהבנים כרוכין אחריה לומר בניה הן ואינן חללין ויכולין לאכול תרומה), אבל לא לענין יוחסין ולהתייר הבנות שבהן לנשא לכהנים, אלא צריכין להביא ראיה ברורה שהן בנותיה של זו, ולר' יוחנן סומכין על החזקה אף לענין יוחסין.

ר' יוחנן אויל למעמיה^ה, דסבירא ליה שסומכין על החזקה אפילו לענין מלקות ולענין דיני נפשות ליסקל ולישרף, וכל שכן שסומכין עליו לענין יוחסין (להכשר כהונה).

מלקות, אשה שהוחזקה נדה בשכינותיה ושראו שכינותיה שהיתה מלובשת היום בבגדי נדותה, ואח"כ אמרה לבעלה טהורה אני ושמשו בעלה לוקה עליה (אם התרו בו, אע"פ שאין עדות בדבר שהיא נדה, דסומכין על חזקה לחוד).

דיני נפשות, איש ואשה ותינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית (בחזקת שהיא אשתו ואלו בניהם), אם בא הבן על האשה נסקלין זה על זה ודבן עם אמו עונשן סקילה ואם בא האיש על הבת נשרפין זה על זה ודאב עם בתו עונשן שריפה, אע"פ שאין אנו מכירין בהם בעדות גמורה שזו אשתו ואלו בניו דסומכין על החזקה.

שריפת תרומה על החזקה: תינוק שנמצא בצד עיסה ובצק בידו וידיעו בוודאי שנמל מן העיסה, אבל אינו ברור אם התינוק טמא או לא, דרוב תינוקות מטפדין באשפה שיש שם שרצים ונבלות ונממאים, אבל מיעוט תינוקות אין מטפדין;

ר' מאיר מטהר העיסה, דבחזקת טהורה עומדת, ואע"ג דכנגד החזקה יש רוב לטומאה, דהא רוב תינוקות מטפדין באשפה

ה. עיין להלן (הגדה ו) בשם הפני יהושע, דהאי 'למעמיה' הוא ללא דוקא, דאפשר אף ריש לקיש מודה דסקלין ושרפין על המוקות, ולא פליג אלא בהאי חזקה של כרוכין אחריה וקסבר דלא הוי חזקה גמורה ולא מהני אלא לענין קדשי הגבול, דלין כל המוקות שוות אהדי.

דף ע"ט – פ'

הבא ממדינת הים עם אשה ובנים

הנושא אשה צריך לבדוק אחריה אם היא מיוחסת. ובמתניתין כאן ד' דינים לענין אדם שבא ממדינת הים אם נאמן להעיד על אשתו ובניו שהן מיוחסים:

(א) יצא הוא ואשתו למדינת הים (וכבר נבדקה כשנשאה ונמצאה מיוחסת) וחזר עם אשה ובנים, ואמר שזו היא אשתו שיוצאה עמו למדינת הים ואלו בניה (ושגולו לה במדינת הים); אין צריך להביא ראיה לא על האשה (שהרי כבר בדקה כשנשאה) ולא על בניה הקטנים (שאין צריך לייחסן ע"י עדים), דכיון שהן כרוכין אחריה הרי היא בחזקת אמן. אבל צריך להביא ראיה על בניה הגדולים, הואיל ואינן כרוכין אחריה.

(ב) יצא הוא ואשתו למדינת הים וחזר עם בנים בלא אשתו, ואמר שאשתו מתה ואלו בניה; מביא ראיה על הבנים (שהיו בני אותה אשה או עכ"פ שהיו כרוכין אחריה) ואין צריך להביא ראיה על האשה (שהיתה מיוחסת, לפי שכבר בדקו אחריה כשנשאה כאן).

(ג) יצא יחידי למדינת הים וחזר עם אשה ובנים, ואומר שנשא אשה זו במדינת הים ואלו בניה; מביא ראיה על האשה (שהיא מיוחסת) ואין צריך להביא ראיה על בנים הקטנים (שהן בניה, מאחר שהן כרוכין אחריה).

ואם אמר שנשא שתי נשים במדינת הים (ואחת מהן מתה) ובנים אלו הן בניה של זו ושלא מתה, צריך להביא ראיה על האשה (שלא מתה

א. בגמ' לעיל (דף ע"ב) נחלקו ר' מאיר ור' תנאי; לר' מאיר כל אשה נכירה דיקה, ולתנאים כל משפחות בחזקת כשרות הן עומדות ואין צריך דיקה אלא כשילא על אחת מהן ערעור. ועיין תוס' ר"י הוקן שדייק מפרש"י (ד"ה אינו ניקר) 'שכבר נדקו כשנשאה', דלמילא מתני' דהכא כר' מאיר, אכל התוס' ר"י הוקן ס"ל דלעולם אמאי חכמים דכל המשפחות בחזקת כשרות הן עומדות, ואח"כ האשה שנשא כאלן שידענו משפחה הימה עומדת בחזקת כשרות אף בלא דיקה, אכל אם נושא אשה במדינת הים שאין לנו יודעים משפחה מודים חכמים שאין לאותה אשה חזקת כשרות, הילכך כשחזר ממדינת הים עם בנים יש לדון אף לתנאים אם הבנים הן בחזקת מיוחסין או לא.

ב. ברש"י (ד"ה פ"ד) הוסיף 'דלמ' הביא ראיה על הגדולים שאין כרוכין אחר האם אין מביא ראיה על הקטנים, ולשון זה קשה, דמשמע שאם לא הביא ראיה על הגדולים צריך להביא ראיה על הקטנים, וקשה דהא בלאו הכי אין צריך ראיה על הקטנים הואיל והן כרוכין אחר אמן כמבואר בגמ' וכמו שפרש"י לפני זה, וז"ל.

ג. כן פרש"י, מיהו בתום (ד"ה מביא) הקשו דפשיטא דיון שנדקה כבר שוב אין צריך להביא ראיה. ולכן מרלו דקמ"ל שאין חוששין שמה לקח אשה אחרת במדינת הים והוליד ממנה אלו בנים וז"ל לא היה מהני מה שמיא ראיה שהבנים הן בני אותה אשה שמתה במדינת הים, דמ"מ מנין שהימה אותה אשה מיוחסת, דמסתמא מאשתו שהוליד מכלן הם מאחר שלא שמענו שנשא שם אשה אחרת, אלא ודאי הן מלאות אשה שהוליד מכלן, וכבר נדקוה קודם שהלכה למדינת הים.

ד. כן פרש"י, מיהו בתום ר"י הוקן הביא בשם הרמב"ם דמייירי אפילו בשמיהן קיימות, והביא ראיה על אחת מהן שהיא מיוחסת, והבנים כרוכין אחריה, וקמ"ל דמכל מקום צריך להביא ראיה על הבנים שהן בניה ולא סגי במה שהן כרוכין אחריה, דחיישינן שמה הן בניו מן האחרת אלא שנקברו אחר זו המיוחסת.

גליץ קנין תורה

ונטמאים, מכל מקום כיון דאיכא מיעוט תינוקות שאין מטפחין ור' מאיר לטעמיה דמיעוט אינו בטל לגמרי במקום רוב אלא היישינן למיעוטא) מצרפינן המיעוט עם החזק ושל העיסה) ואיתרע ליה רובא.

חכמים מטמאין העיסה, דסבירא להו דמיעוט במקום רוב כמאן דליתיה דמי ורובנן לטעמיהו דלא היישי כלל למיעוט, והוי ליה רוב כנגד חזקה ורובא עדיף.

– נחלקו ריש לקיש ור' יוחנן בדעת **חכמים** אם הא דמטמאים את העיסה הוא בתורת ודאי או רק בתורת ספק; **לריש לקיש** מטמאים בתורת ודאי, ולכך אם היא עיסה של תרומה שורפין אותה על חזקה ז' וכדין תרומה שנטמאה דשורפין אותה, אבל **לר' יוחנן** אין שורפין את התרומה על חזקה זו ולא תולין; לא אוכלין ולא שורפין, כדין תרומה שספק אם נטמאה! ואף דבשאר חזקות סובר ר' יוחנן דמלקין וסוקלין ושורפין על החזקות, שאני הכא דאיכא חזקת עיסה כנגד חזקה זו, ואף דחזקה זו אתיא מכה רוב ונקטינן דרובא וחזקה רובא עדיף, מ"מ כיון שהוא רובא דליתיה קמן ודליכא רוב לפנינו אלא אולינן בטר רוב תינוקות דעלמא שטמפחין באשפה) גרע קצת ולא נחשב אלא ספק מומאה ולא ודאי מומאה.

מיהו ברובא דאיתיה קמן מודה ר' יוחנן דנחשב כודאי מומאה ושורפין עליו את התרומה, וכגון עיסה המונחת בתוך הבית, ויש שם בבית שרצים וממין שרץ הנקרא 'צב' והוא דומה לצפרדעו) וצפרדעים 'צב' הוא משמנה שרצים מטמאים במותם וכן איברייהם מטמאים, משא"כ צפרדעים אינם מטמאים שאברייהם נופלין מהן, ונמצאו בתוך העיסה התיכות של שרץ ואין ידוע אם הן של שרצים ונטמאה העיסה, או שהן של צפרדעים ולא נטמאה העיסה, אולינן בטר רובא; אם יש בבית יותר שרצים מצפרדעים מטמאה העיסה (בתורת ודאי, ולכך בעיסה של תרומה שורפין אותה, דהרוב הוא לפנינו ולכך נחשב כודאי מומאה), ואם יש יותר צפרדעים משרצים העיסה מהורה.

ומביא בגמרא ראייה לר' יוחנן ודברובא דליתיה קמן לא מטמאין תרומה בתורת ודאי אלא בתורת ספק, מדתניא שיש ב' דינים של ספק מומאה שהיה לן לטהר בכל מקום ובין אם הספק אירע ברשות היחיד בין אם אירע ברשות הרבים) כיון שאין בהם דעת לישראל ואם נטמאו או לא, ונקטינן דבדבר שאין בו דעת לישראל ספקי מהור אפילו ברשות היחיד, ומ"מ ההמירו חכמים לעשותם כאילו יש בהם דעת לישראל ונמטילא אם ברשות היחיד ספיקס טמא ואם הוא ברשות הרבים ספיקס מהור: א. תינוק שנמצא בצד העיסה ובידו בצק ודתינוק אין בו דעת לישראל והיה לן לטהר העיסה אף ברה"י, ומ"מ עשאוהו חכמים כאילו יש

בו דעת לישראל וברה"י מטמאין את העיסה מספיקא, ב. עיסה שמונחת בתוך הבית ויש בבית תרנגולים וגם משקים טמאים, ונמצאו נקורים בתוך העיסה ודמוכה שהתרנגולים נקרו בעיסה, אם העיסה של תרומה תולין לא אוכלין ולא שורפין, דחיישינן מספיקא שמא שתו התרנגולין ממשקין הטמאים, ובעוד המשקה טופח בהרמומיהם נקרו בעיסה וטמאוה ותרנגולים אין בהן דעת לישראל והיה לן לטהר מספק אף ברה"י, והחמירו חכמים לעשותם כאילו יש בהם דעת לישראל ומטמאין ברה"י מספיקא. ומדקתני בהדיא בדין השני דתולין אבל לא שורפין, שמע מינה דגם בדין הראשון לא הוי אלא ספק מומאה ותולין לא אוכלין ולא שורפין וכדעת ר' יוחנן.

מיהו מסיק הגמרא בדין השני, דהא דמטמאים העיסה מספק, מיירי דוקא במשקים לבנים ודאפשר שהתרנגולים שתו הן ואח"כ נקרו בעיסה ואים ניכרים בעיסה, או אפילו במשקים אדומים אלא שהן צלולים כל כך עד שדמות קלסתר פניו של תינוק ניכר בהן, דבכה"ג הן נוהין ליבלע בעיסה ואינם ניכרים מבחוץ, אבל אם אין שם בבית אלא משקים אדומים עכורים ושאנים נבלעים בעיסה, אין העיסה טמאה, דאם איתא ששתו מן המשקה ואחר כך נקרו בעיסה היה המשקה ניכר על העיסה.

♦ **תמצית הגמרא:** יש בסוגיא זו ד' אופנים של חזקה: (א) **בנים כרוכין אחר האם**, לריש לקיש מהני רק להאכילם קדשי הגבול, ולר' יוחנן מהני אף לענין יוחסין. (ב) **מלקין על החזקות**, כגון הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה ור' יוחנן מביא דין זה, ועיין בהערה ו' דלעילם לא פליגי ריש לקיש בזה. (ג) **סוקלין ושורפין על החזקות**, כגון איש ואשה תינוק ותינוקות שהגדילו בתוך הבית, נסקלין זה על זה ונשרפין זה על זה וגם זה מביא ר' יוחנן, וע"ש דגם בזה לעולם לא פליגי ריש לקיש. (ד) **חזקה דאתיא מכה רובא**; כגון תינוק בצד העיסה ובידו בצק, או עיסה בבית ותרנגולים ומשקים טמאים שם; לר' מאיר סמכינן מיעוטא לחזקת עיסה ואיתרע ליה רובא, ולחכמים מיעוטא כמאן דליתיה ורובא עדיף מחזקת עיסה. ונחלקו ריש לקיש ור' יוחנן אליבא דחכמים; **לריש לקיש** בכל גוונא מהני חזקה מכה רוב להיות נחשב כודאי מומאה ושורפין עליו את התרומה, ולר' יוחנן ברובא דליתיה קמן הוי כספק מומאה ותולין לא אוכלין ולא שורפין וגם זה דוקא ברה"י ולא ברה"ז, וברובא דאיתיה קמן הוי כודאי מומאה ושורפין אותה.

דיני איסור ייחוד

♦ **אסור לאיש להתייחד עם אחת מכל העריות**, וילפינן ליה מדכתיב 'כי יסיתך אחיך בן אמך', וכי בן אם מסית ובן אב אינו מסית, אלא לרמוז דבן מתייחד עם אמו, אבל אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה⁷.

ח. בגמרא כאלו הלשון 'רמוז ליחוד מן המורה' משמע שהוא רק אסמכתא, אבל לדינא נקטינן ליה כדרכה גמורה ואסור מן המורה להתייחד על כל העריות. מיהו 'עריות' היינו נשים שאם בא עליהן עונש כרת או מימת בית דין, ומחלקו הפוסקים בנשים שזיאתן רק בלאו אם גם עמה אסור להתייחד מן המורה או לא, אבל יחוד עם אשה פנויה לכולי עלמא אינו אסור מן המורה, אלא דוד המלך וצית דיעו גזרו עליהן, ושמיא והלל הוסיפו לגזור אף על יחוד עם אשה נכריה.

7. בגמרא כאלו דנין להאי רובא כחזקה, והיינו שאנו 'מחזיקין' סמס רוב תינוקות שטמפחין באשפה (לשון רש"י) במס' נדה דף י"ז: ד"ה ו' ה"א ששופין), אלא ד'חזקה' זו עדיף מ'חזקה' דמעיקרא של העיסה, כיון דחזקה זו בא מכה רוב.

8. במוסל ראשון דברי הגמ' ז"ע, דלעיל לענין חזקה של כרוכין אחר האם סבר ריש לקיש ללא אולינן בטר חזקה אלא לענין להאכילם קדשי הגבול ולא לענין יוחסין, ור' יוחנן סבר דמהני חזקה אף לענין יוחסין, ואילו ר' יוחנן לטעמיה דקסבר סוקלין ושורפין על החזקות. והכא נראה איפכא, דלריש לקיש אולינן בטר חזקה עד לשרוף את המומאה, ולר' יוחנן לא אולינן כל כך בטר חזקה ולא נחשב אלא כספק טומאה. מיהו עיין בפני יהושע דבאמם הא דסוקלין ושורפין והא דלין שורפין מומאה או שורפין לא תליא חלל באיך כלל, ואין הכי נמי דלריש לקיש אע"ג דלענין שורפין מומאה מהני ליה הך חזקה דרוב תינוקות מטמאין, אפילו הכי אפשר דס"ל דהך חזקה דכרוכין אחריה לא מהני לענין יוחסין, דלין כל החזקות שוות, אלא משום לישנא בעלמא נקט להו ר' יוחנן גבי הדדי.

גליז קנין תורה

– פשטיה דקרא מיירי בהסתה לעבודה זרה, והא דנקט 'בן אמך' לא מבעיא קאמר, דלא מבעיא בן אביו (כשמסית לו לעבוד עבודה זרה) לא ישמע לו, דמצוי בבן אב שישנא אותו ולפי שממעט בחלק ירושתו ולכך מייעץ לו עצות רעות, אבל בבן אמו שמסיתו לעבוד עבודה זרה הוה אמינא שישמע לו כיון שאינו שונא אותו ומסתמא אינו מייעץ לו עצה רעה, קמ"ל שלא ישמע לו.

❖ **איש אחד עם שתי נשים**, לכולי עלמא אסור ומפני שנשים דעתן קלות ושתיהן נזרות להתפתות ולא תירא זו מחברתה דאף היא תעשה כמותה.²

ובשעת אנינות פליגי, **לאבא שאול** מותר לצאת לקבורה אפילו איש אחד עם שתי נשים ואף דבתי הקברות לא היו פסוכין לעיר והיו יהודי, דבשעת אנינות תביר יצריה, אבל **לרבנן** אף בשעת אנינות אסור, דכתיב 'מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו', ללמוד דאפילו בשעת אנינותו של אדם יצרו מתגבר עליו ודרשי ליה 'מה יתאונן', מה מועיל אנינות לאדם למסוך על כך מלהוהר ביצרו, 'חי, כל זמן שהוא חי, צריך להיות גבר על חטאיו', שאם לא כן יהא יצרו גובר עליו והמאנו.

– **אבא שאול** השיב דהוה קרא מיירי באדם שמתרעם על מדותיו ועל קורותיו הקרות אותו, וקאמר קרא למה יתאונן אדם חי ולמה יתרעם על הקרות הבאות עליו, אחר כל החסד שאני עושה עמו שנתתי לו חיים ולא הבאתי עליו מיתה, וכי גבר על חטאיו ושלא חמא לי ובצדקתו הוא חי, בתמיהו. ואמרו לו רבנן, דאפילו אם נאמר כדבריו דבשעת אנינות תביר יצריה, מכל מקום יש לאסור יהודי, דפעמים שאין שם אנינות ורק עושינו עצמן כאילו נושאין תינוק מת ובאמת יוצאין לעבירה, כהוהא מעשה דההיא איתתא דאפיקתיה לתינוק חי בחוקת מת וכדי לעשות עבירה עם החולץ עמה לקבורו.

❖ **אשה אחת עם שני אנשים**, לכולי עלמא מותר ושהאחד בוש מחבירו. מיהו דוקא באנשים כשרים, אבל בפרוצים אפילו עם עשרה אנשים אסור ודהיישנין שכולם באים לעשות עמה עבירה ולכך אין אחד מתבייש מחבירו, כהוהא מעשה דעשרה אנשים שהוציאו אשה במטה ובחוקת שהיא מתה, וקלקלו עמה, ואשת איש היתהו.

דף פ"א

ואף בכשרים לא הותר אשה אחת עם ב' אנשים אלא בעיר, אבל בדרך בעינן שלשה אנשים, שמא יצטרך אחד מהם להשתין וצריך להתרחק מפני הצניעות ונמצא אחד מתייחד עם הערוה.

ב. במתניתין לפנינו הגירסא 'רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשמו עמו' וכו', משמע דאף ר' שמעון מודה דאיש אחד אסור להתייחד עם ב' נשים דעלמא, ולא פליג אלא כשגם אשמו עמו וננסף ל' נשים דעלמא, דלא ל' שמעון מותר ולתנא קמא אף צוה אסור, וכן סתמו בפנינו. מיהו בתום 'ד"ה רבי שמעון' כאן הוכיחו דהיכא דאשמו עמו מותר להתייחד אפילו עם אשה אחת וננסף על אשמו ואף לתנא קמא מותר, ולכן גרסו במתני' 'רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים, וזומן שאשמו עמו' וכו', ולפ"ו פליג ר' שמעון על תנא קמא דבין יהודי עם ב' נשים דעלמא, דתנא קמא אסור ור' שמעון ממיר, אבל המשך המשנה דבין אשמו עמו אינו חלוי בפלוגתא כלל, דלכו"ע היכא שאשמו עמו מותר להתייחד אף עם אשה אחת.

– רב ורב יהודה היו מהלכים יחד בדרך, והלכה אשה אחת לפניכם, אמר לו רב לרב יהודה מחר ללכת כדי שנקדמנה ולא נמשל באיסור יהודי, אמר לו רב יהודה והאמר דאמר דבכשרים מותר, השיב לו רב, מנלן שאני ואתה נחשבים לענין זה ככשרים, דילמא דוקא כגון רבי הנינא בר פפי וחביריו (דהיינו רבי צדוק ורב כהנא) נחשבים ככשרים ומאחר שכבר בא דבר עבירה לידם ועמדו בנסיון כמבואר לעיל דף לטו–מ.ו.

❖ **ללקות ולאסור על ייחוד: אין אוסרין משום יהודי** (בין אשת איש לאסרה על בעלה (רש"י) ובין פניה לאסרה לכהן משום זונה (תוס'), אבל מלקין את הפנויה ומכות מרדות) על הייחוד.

ונחלקו אמוראי אם מלקין גם אשת איש על הייחוד; **לרב אשי** אין מלקין, שלא תהא מוציא לעז על בניה (שיאמרו דראוה שזינתה ולכך חלקום, ואנ"פ שאם זינתה הרי דינה במיתה ולא במלקות, מ"מ יאמרו דהאידינא ליכא מיתה בין דין למיקטלינהו), אבל **מר זוטרא** היה מלקי ואף על יהודי אשת איש ומכריו עליה (שלא זינתה אלא רק נתיחדה). ורב אשי לא רצה לעשות כן, שחשש שמא ישמע אחד רק מזה שהלקום ולא ישמע ההכרזה.

– **מי שיצא עליו שמועה לא טובה** (פי' שיצא עליו קול שהוא עובר עבירות (רש"י), כגון שהוא פרוץ בעריות וכו') ויש רגלים בדבר או קלא קלא פסקי, ריטב"א מלקין אותו (מכת מרדות), שעבר על הא דכתיב (שאמר עלי הכהן לבניו) **אל פני לא טובה השמועה** (דמדכתיב 'אל בני ר"ל שיש כאן לאו על 'לא טובה השמועה').

❖ **ב' אופנים שאין חוששין בהן משום איסור יהודי** ואף כשאיש ואשה מתייחדים בבית בלי שומרו: (א) אם בעלה נמצא בעיר (שהן יראים שמא בעלה יבא בכל רגע ולכך אינם באים לידי עבירה), (ב) אם פתח הבית (שהן מתייחדים בו) פתוח לרשות הרבים. (ברש"י 'ד"ה בעלה בעיר) משמע דבב' אופנים אלו רק אין חוששין לחלוקת על הייחוד, אבל איסורא איכא, מיהו בתוספות (ד"ה בעלה) כתבו דאף איסורא ליכא.

❖ **שני חדרים שהם זה לפניו מזה** (ונכנסים לפניו וכן יוצאים ממנה דרך חדר החיצוני): **לרב כהנא**, אסור להיות נשים בחדר החיצון ואנשים בחדר הפנימי ואף דבזה גופא אין איסור כלל, דחוששין שמא יצא אחד מהאנשים לבית החיצון (שהרי הפנימים יוצאים דרך חדר החיצוני) ויתייחד שם עם הנשים³, אבל מותר להיות אנשים בחדר החיצון ונשים בחדר הפנימי (דליכא למהוש שמא יכנס אחד מהאנשים לחדר הפנימי, שהחיצונים אין להם דרך לפניו, ולהיפך אם תכנס אשה לחדר החיצון (דהפנימים יש להם דרך בחדר החיצון) אין איסור בדבר, דהא אשה מתייחדת עם ב' אנשים).

בברייתא שנינו להיפך, דאנשים בחוץ ונשים בפנים אסור ודחוששין שמא יכנס אחד מהאנשים לפניו (אף שאין לו דרך שם) ולא ירגישו בו חביריו, אבל נשים בחוץ ואנשים בפנים מותר (ודאם תיכנס אשה לפניו אין איסור בדבר

י. עיין מהרש"א דעל כסוף לרי"ן לומר שהיו שם עם רב ורב יהודה עוד אנשים אחרים, דאם לא כן מאי קשיא ליה לרב יהודה, דהא היו צדקן ואף צנענים לא המיר רב אלא בשלשה אנשים.

יא. עיין להלן (דף פב. ונשי"א שם ד"ה לא יתייחד) דדוקא עם ב' נשים אסור להתייחד אצל עם ג' נשים מותר כל שאין לבו גם בהן. וא"כ ל"ל דהכא מיירי שאין צמד השני אצל ב' נשים, או שיש הרבה נשים אצל שלש האנשים גם בהן.

גליון קנין תורה

דאשה מתייחדת עם כ' אנשים, ואם אחד מהאנשים יצא לבין הנשים אין זה ייחוד, דמיסתפי שמו יצא אחד מהאנשים אחריו, שהרי דרך הפנימיים על החיצונים.

להלכה אמר אב"י שיש לחוש לחומרא בין לרב כהנא ובין להברייטא ולכך בין אם אנשים מבחוץ ונשים מבפנים ובין אם נשים מבחוץ ואנשים מבפנים, אסור.

– בכל מקום שמתקבצים אנשים ונשים, כגון לדרשה או לחופה, יש לחוש שמו יבא אחד מן האנשים אצל הנשים או להיפך. לכך היה אב"י מסדר במקומות אלו קנקנים של חרם בין האנשים והנשים ושם יבאו זה אצל זה וישקשו הקנקנים וישמעו קולו, וכן היה רבא מסדר שורות שורות של קנים ושהעובר עליהן קולם נשמעו. ומוסיף רבין דימות הרגל הן ריעוע של כל ימות השנה וליהוד ולעבירה, מאחר שמתקבצים בהם אנשים ונשים לשמוע דרשה, ונותנים ונושאים זה עם זה.

♦ מובא בגמרא ה' מעשיות ללמד על גודל כח היצר הרע שאפילו צדיקים גדולים באו לידי נסיון:

(א) מעשה בבתולות שבויות שהובאו לנהרדעא, וצוה רב עמרם לפדותם ולהעלותם בעלייתו, וסילקו משם את הסולם וכדי שלא יוכל שום איש לעלות אליהן ולהתייחד עמהן. עברה אחת מהן אצל פי הארובה ושמן העלייה לביתו ונפל אור בבית דרך פי העלייה ושהיו פניה מאירות, וכשראה זאת רב עמרם לקח את הסולם שהיה כבד ביותר עד שהיו צריכין ו' בני אדם להגביהו, והגביהו רב עמרם בעצמו והעמידו אצל העלייה והתחיל לעלות וכדי לתובעהו, כיון שהגיע לאמצע הסולם הרחיב ופיסק רגליו ולעמוד במקומו בחוקה להתגבר על יצרן וזעק שיש דליקה בבית עמרם וכדי להזעיק בני השכונה ליאסף ולבא לכבות הדליקה, ועי"ז יחדל מיצרו כיון שיתבייש מהן. כשבאו החכמים וששמעו ונקתו והחשו שיש שם דליקה, וכשבאו ראו שכאמת אין שם דליקה אלא שרב עמרם בא לידי נסיון אמרו לו שביישם ובמה שהראה לכל שאף תלמידי חכמים יכולים לבוא לידי נסיון כזה. השיב להם רב עמרם דמוטב שיתביישו ממנו בביתו בעולם הזה ולא יתביישו ממנו לעולם הבא. אחר כך השביע רב עמרם את היצר הרע שיצא ממנו, ויצא בדמות עמוד של אש. אמר רב עמרם להיצר הרע, ראה שאתה אש ואני בשר, ומכל מקום אני עדיף ממך ושהרי נתגברתי עליך ולא חטאתי.

(ב) ר' מאיר היה רגיל להתלוצץ בעוברי עבירה ושהיה אומר שאם היו רוצים היו יכולים בקל להתגבר על יצרן, יום אחד עבר אצל שפת הנהר והיצה"ר נראה לו בצד השני של הנהר בדמות אשה. ביקש ר' מאיר לעבור לצד השני וכדי לתובעהו אבל לא היו שם ספינות המעברות, לכך אחז בחבל והתחיל לעבור ושהיה שם דף קצר המוטל ברוחב הנהר וחבל מתוח עליו מצד אחד של הנהר לצד השני, והיו אוהזין בחבל ועוברין על דף הקצר מצד אחד של הנהר לצד השני, וכשהגיע לאמצע החבל שבקיה היצה"ר (פי' שביטל ממנו תאוותו) ואמר לו, אלמלא שהיו מכריזים עליך ברקיע הזהרו ברבי מאיר ותורתו, הייתי עושה אותך שוה שני סלעים (פי' שהי' מכשילו בדבר עבירה וממילא היה יורד ערכו של ר' מאיר בעיני בני אדם ולא הי' שוה אלא כב' סלעים).

(ג) ר' עקיבא היה רגיל להתלוצץ בעוברי עבירה, יום אחד נראה לו היצה"ר בדמות אשה שיושבת בראש דקל. אחז ר' עקיבא בהדקל

והתחיל לעלות אליה, וכשהגיע לאמצע הדקל שבקיה היצה"ר ואמר לו, אלמלא שמכריזים ברקיע הזהרו ברבי עקיבא ותורתו הייתי עושה אותך שוה שני סלעים.

(ד) פלימו היה רגיל לקלל בכל יום את היצה"ר ולומר ג' ג' ג' בעיניה דשמן¹ ושיכנס הין בעיניו². פעם בערב יום הכיפורים בא השמן לביתו בדמות עני, וקרא אצל הפתח ושפתחו לו. כשהוציאו לו לחם, אמר לפלימו בתמיהה, ביום כזה שכל אחד יושב בפנים בתוך הבית אשב אני בחוץ. הכניסו פלימו לביתו והושיבו מן הצד ונתן לו לחם לאכול, אמר לו השמן, ביום כזה שכל אחד יושב ואוכל אצל השלחן אשב אני לבד. הושיבו פלימו אצל השלחן, ועשה השמן שיתמלא כל גופו בשחין וכאבים שמוציאים ליהוד ומאוסין, וגם עשה עוד דברים מאוסים, עד שאמר לו פלימו שב כהוגן ושלא תמאסנו. אמר השמן שיתנו לו כוס יין, וכשמזגו לו כוס השתעל והשליך את כיחו וליהוד היוצאה מן הריאה) בתוך הכוס. גערו בו בני הבית, ועשה השמן צורה כאילו מת, וגם עשה שישמעו קולות מבחוץ (כאילו בני אדם צועקים ברחוב) 'פלימו הרג אדם, פלימו הרג אדם'. פחד פלימו (שהשב שבאים עליו נוגשי המלך להורגו) והחביא עצמו בבית הכסא הוץ לעיר, אבל השמן הלך אחריו והפיל עצמו לפניו כמות³. כשראה השמן שפלימו מצטער, גילה את עצמו לפניו ושהוא באמת השמן ולא עניו, ושאל לפלימו למה אתה אומר כן (ג' ג' ג' בעיניה דשמן, כלומר למה הורגלת לקללני), שאל לו פלימו, אלא מזה אומר וכדי לדחותך מעלי שלא תחטיאני, השיב השמן שיאמר 'רחמנא נגער ביה בשמן' וד' יגער בהשמן, והיינו שלא יקללו אלא יבקש רחמים מהש"ת שיגער בשמן ויצילו ממנו).

(ה) כשהיה ר' חייא נופל על פניו (בנפילת אפיס) היה רגיל להתפלל 'הרחמן יצילנו מיצר הרע'. יום אחד שמעה אשתו איך שמתפלל כן ותמחה לעצמה שהרי זה כמה שנים שפירש ממנה ונסברה שפירש ממנה מחמת זקנה, וא"כ מה מתיירא כל כך מיצר הרע והחליטה לנסותו ודעך אז חשבה שפירש מחמת זקנה לכך לא קשטה עצמה כל אותם השנים, אבל השתא ששמעה שמתפלל להינצל מיצה"ר הבינה שלא פירש מחמת זקנה לכך החליטה לקשט עצמה לפניו; מהרש"א. יום אחד כשהיה ר' חייא לומד בגינתו הלך אשתו וקישטה עצמה ובתכשיטיה קישוטי בשמים ואפרסמון ועברה לפניו פעם אחד ושנית, שאל לה ר' חייא מי את, והשיבה אני חרותא ושם זונה שהיתה ניכרת בעיר) שהזורתי היום הלום. תבעה ר' חייא, אמרה לו שמתחילה יביא לה הרימון שהיה גדל בענף קמן בראש הדקל, קפץ ר' חייא והלך והביאו לה ומשמע מהמשך הגמרא שלכסף גם בא עליה. כשהזור ר' חייא לביתו מצא את אשתו מסיקה את התנור, עלה וישב בתוך התנור וכדי להמת את עצמו. אמרו לו אשתו מאי האי, והשיב לה דהכי והכי הוי מעשה. אמרה לו שהיא היתה אותה אשה וא"כ באמת לא נכשל בעבירה, אבל ר' חייא לא

יב. עיין להלן שהיה עושה כן כדי לדמותו מעליו שלל ימתיאל.

יג. עיין מהרש"א שכתב על זה ז' פירושים: א. לפי דעת פלימו שהעני שהיה צנימו כבר מת, משכ' לדאס זה שנטל עכשו לפניו כמת הוא איש אחר, ולא ידע מה היה לו. ב. כשראה פלימו שהעני צא אחריו חוץ לעיר, משכ' דמסתמא טעה מקודם כשמעב שהעני מת, ונחמת לא מת אלף הלך אחריו, ואמ"כ כשנטל העני שנית לפניו ומת, נטעט פלימו ביומר.

גלין קנין תורה

שבתורה אין מתייחד עמהם אלא בעדים, הרי דאף עם אחותו אסור להתייחד בלא עדים. וכן שנינו כברייא שאמר שמואל (לאנשי ביתו) הזהרו בי מפני בתי (שלא יבא להתייחד עמה), ור' טרפון אמר לאנשי ביתו הזהרו בי מפני כלתי. תלמידו של ר' טרפון ליגלג על רבו, ולא עברו ימים מועטים עד שנכשל אותו תלמיד בהמותו.

– אביי החמיר כשמואל שאסור להתייחד אפילו עם בהמה, לכך כשהיה הולך בשדה ולבדו ועוסק בלימודו היה מונע הבהמות מכל השדה, וכן רב ששת היה מעביר הבהמות לצד השני של הנהר. רב הנן מנהרדעא הגיע פעם לפני רב כהנא מפום נהרא, וראהו יושב ולומד ובהמה עומדת לפניו, שאל וכי לא סבר לה מר כשמואל שאסור להתייחד אפילו עם בהמה, והשיב רב כהנא שלא ידע שבהמה עומדת שם.

✦ אופנים שיותר להתייחד עם ב' נשים: אף דאיש אחד אסור להתייחד עם ב' נשים, נמנו בגמרא חמשה אופנים שאין איסור לאיש להתייחד עם ב' נשים:

(א) כשהן ב' יבמות ושנישאו לשני אחים, (ב) כשהן ב' צרות ושתיהן נשואות לאיש אחד, (ג) אשה וחמותה, (ד) עם אשה ובת בעלה ומאשה אחרת, ובד' אופנים אלו הטעם מפני שהן שונאות זו לזו. (ה) אשה ותינוקת שיודעת מעם ביאה וכלומר יודעת מה היא ביאה שתדע לספר דברים בשוק אבל (מתוך קוטנה עדיין) אינה מוסרת עצמה לביאה (ועדיין לא לבשה יצר, הילך לא דמי להא דאסור להתייחד עם ב' נשים מפני שדעתן קלות ונחות להתפתות, דהתינוקת אינה נוחה להתפתות, וכיון שעכ"פ יודעת מה היא ביאה מתביישת ממנה אשה השניה שמתפזר דברים בשוק).

עוד אופן הוזכר במתניתין, בזמן שאשתו עמו וישן עמהם בפונדק; לתנא קמא גם בזה אסור, ולר' שמעון מותר מפני שאשתו משמרתו וכן הוא לפי הגירסא במתניתין לפנינו, ועיין עוד לעיל הערה טז.

✦ שינה בקירוב בשר: הבן בעודו קטן מותר ליטן עם אמו בקירוב בשר, וכן הבת עם אביה בעודה קטנה, אבל כשהגדילו אינם יושנים עוד בקירוב בשר אלא זה ישן בכסתו וזה ישן בכסתו. ויש בגמרא ב' לישנות לבאר הגדר של 'הגדילו':

בבב, ללישנא קמא היינו כשנעשה בן י"ב שנים ויום אחד, וללישנא בתרא היינו כשנעשה בן י"ג שנים ויום אחד. בבב, לכולי עלמא ישנה בקירוב בשר עד שתביא סימני נערות דהיינו שדים נכונו ושערך צמח, אלא דלישנא קמא סובר שאם הביאה שערות מתשע שנים ויום אחד ולמעלה הוי סימן גמור, וללישנא בתרא הוי שערות אלו שומא עד בת שתים עשרה שנים ויום אחד.

מיהו מוסף רפרם בר פפא בשם רב חסדא, דהא דבת מותרת ליטן עם אביה בקירוב בשר (קודם שהגדילה כנ"ל) הוא דוקא כשאינה

השגיה בדבריה (שלא האמין לה), עד שנתנה לו סימנים ואז האמין לה ופירש ממחשבתו הראשונה להמית את עצמו. אולם אמר לה ר' חייא שעדיין הוא צריך כפרה על מעשיו כיון שנתכוין לאיסור, ואכן כל ימיו של אותו צדיק היה מתענה ולכפר על חטאו עד שמת באותה מיתה (וכנראה הכוונה באותה מיתה שרצה להמית עצמו, דהיינו שמת ע"י אש).

– גמרא מביא ראיה לדברי ר' חייא (דאף המתכוון לעכירה צריך כפרה אע"פ שבאמת לא נשלה, מודכתיב ובאשה שבעלה הפר את נדרה) 'אשה הפרם וד' יסלח לה', ותניא דקרא מיירי באשה שנדרה להיות נזיר ושמע בעלה והפר את נדרה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה יין ומטמאה עצמה למתים ולפי דעתה עשתה זאת באיסור, וקמ"ל קרא שצריכה כפרה ואף שבאמת לא חטאה כיון שבעלה הפר את נדרה. וכשהיה ר' עקיבא מגיע לפסוק הנ"ל היה בוכה ואומר, מה מי שנתכוין לאכול בשר חזיר (פי' לעשות איסור) ועלה בידו בשר מלה (פי' שלא מדעתו ניצל מעבירה) אמרה תורה שצריכה כפרה וסליחה, מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ואכן עלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה (ושצריך כפרה גדולה).

על דרך זה כשהיה ר' עקיבא מגיע לפסוק 'לא ידע ואשם ונשא עונו' (דמיירי באדם שעשה דבר היתר ואח"כ נודע שיתכן שעשה איסור, דצריך להביא קרבן אשם תלוי) היה בוכה ואומר, מה מי שנתכוין לאכול שומן (דמותר באכילה) ועלה בידו חלב (דאסור באכילה) אמרה תורה ולא ידע ואשם ונשא עונו וצריך קרבן לכפרה, מי שנתכוין לאכול חלב ועלה בידו חלב על אחת כמה וכמה. וכן אמר אישי בן יהודה, דעל פסוק זה 'לא ידע ואשם ונשא עונו' ידו כל הדווים ושיש להם לב לדוות, ידו על זה שאינו מתכוין לאיסור ומ"מ יש כאן נשיאות עין.

✦ ייחוד עם קרובות: נחלקו תנאי ואמוראי אם מותר לאדם להתייחד עם אמו ובתו ואחותו:

לתנא דמתניתין מותר להתייחד עמהן (ולא תקף יצרו עליהן, דאחנה ביה אנשי כנסת הגדולה שסמו את עיניו של היצחק דעריית והועילו שלא יתנה עוד אדם בקרובותיו), וכן דעת רב יהודה אמר רב אסי, אלא שמהלך ביניהן, דיחד עם אמו ובתו מותר אפילו לדור בקביעות, משא"כ עם אחותו מותר רק להתייחד לפרקים אבל לא לדור תמיד ביחוד אצלה בבית.¹⁷

לשמואל אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה, ואפילו עם בהמה¹⁸. וכן מוכח כברייא דתנאי 'אחותו וחמותו ושאר כל עריות

יד. עיי' בתוס' הרא"ש שסקפה, דלף אס סימו אנשי כנ"ג את עין ה"ה"ר, מ"מ איך היו יכולין להמיר איסור ייחוד מפני זה. ומתקן, דכיון דלמו מותרת לסתמה להתייחד עמה כליפיין לעיל מדמכ"ב צ"ן אמן, ובחמו אפי' קודם עובדא דאנשי כנסת הגדולה לא הי' יצר הרע שולט כדלמריין כפרק חלק במעשה דלמון שאמרו לו כלום יש לו הנאה ממקום שילא משם, חלמא הא כהא תליא (פי' דאיסור ייחוד תלי אס יש יצר' עם אוחה אשה), הילך כיון דלול ליה השתא יצר הרע משאר קרובות ילפיין מחמו, וכיון דלל מגרי בהו שרי להתייחד כהדייהו. ומ"מ לא המירו בחמומו כמו בחמו דמותר לדור עם אמו ולשון בקירוב בשר בלא הגדילו, וכי הגדילו כל אחד בנסותו, והא דשרי בבתו כמו בחמו משום דהואיל וילא ממנו לא מגרי צ"י כלל ואע"ג דלא הוי יתה ממנו ממש כמו בחמו. משא"כ בחמומו דמגרי קת, לכך לא המירו אלל ייחוד לפרקים ולא לדור בקביעות.

טו. עיין תוס' הרא"ש שם דודאי מודה שמואל דמן המורה מותר לאדם להתייחד עם אמו או בתו, שהרי ילפיין קן מדמכ"ב צ"ן אמן' כנ"ל, אלל שמואל מדרגת הממיר לאסור כל ייחוד

אפילו עם אמו ובתו. וכן ביחוד עם כהמה כחמו בתוס' כאן דחומרל בעלמא הוא, דאין קיימא לן להלן שלא נמשך ישראל לא על משכב זכור ולא על הנהמה.

גליון קנין תורה

בושה לעמוד לפני אביה ערום, אבל אם בושה לעמוד לפני ערום אסור, דא ידוע שנתלבשה בה יצר של עריות ויש בה טעם ביהא.

– רב אחא בר אבא הגיע פעם לבית רב חסדא התנו, ולקח רב אחא בתו של רב חסדא ושהיתה קמנה והושיבה בחיקו. אמר לו רב חסדא, האם לא ידע מה שהיא מקודשת וצריך להתרחק מאשת איש. השיב רב אחא, בזה שקידשת את בתך בעודה קמנה עברת על הא דאמר רב יהודה אמר רב ויש אומרים שר' אלעזר אמר כן בשם רב, דאסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קמנה עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה. אמר לו רב חסדא, והא מר נמי עבר על הא דאמר שמואל שאסור להשתמש באשה. השיב לו רב אחא, אני סובר כדן אחר שאמר שמואל דהכל מותר כשעושוין לשם שמים וואף אני כהושבתיה בחיקי, לא היה דעתי אחריה לחיבת אישות, אלא לחיבת קרובה ולעשות קורת רוח לאמה כשאני מחבק את בתהו.

דף פ"ב

רווק

◊ **אדם שהוא פנוי בלא אשה, והיינו בין אם לא נשא אשה מימיו, בין אם היתה לו אשה ומתה, ובין אם יש לו אשה אבל אינה שרויה אצלו; לא ירגיל עצמו להיות מולמד תינוקות, מפני אמותיהם של תינוקות שמצויות אצלו ולהביא את בניהן לבית הספר. וכן אשה לא תרגיל עצמה להיות מולמדי תינוקות, מפני אבותיהם של התינוקות שמצויות אצלה.**

◊ **ר' יהודה לא ירעה רווק בהמה, ולא יישנו שני רווקין במלית אחת. (מפני שיש לרווק תאוה יותר מאיש אדר שנשא אשה, וממילא הוא חשוד על משכב בהמה ומשכב זכור), אבל חכמים מתירים, דלא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה.**

עסקו עם הנשים

◊ **איש אחד אסור להתייחד עם ב' נשים, אבל עם שלש או ארבע שפיר דמי ודלא חיישין שכולן יתפתו לעיבוייהו. אולם מי שעסקו עם הנשים ושמלאכת אומנותו נעשית לנשים והנשים צריכות לון לא יתייחד אפילו עם נשים הרבה ולפי שלבו גם כהן וכולן מתפתות עליו. לכך לא ילמד אדם את בנו אומנות הנשים.**

◊ **כל שעסקו עם הנשים סורו רע (פ"י מה שהוא מתקרב אליך רעה הוא לך ויש להתרחק ממנו), ונותן הגמרא עשרה דוגמאות של עסקים עם נשים: (א) צורפי זהב ושעושוין לנשים שירין נזמים וטבעות, (ב) סורקי בגדים לנשים, (ג) מנקרי ריחים של יד ונשים מוחות בהם, (ד) רובלין ושמוכרין קישוטי כשמים לנשים, (ה) גרדיים ואורגי בגדים, (ו) ספרים ושהנשים צריכות להן בשביל בניהם, (ז) כובסים, (ח) גרע דהיינו אומן שמקוידם ונקרא גרע מפני שמגרע את הדם, (ט) בלן ושומחם מרחצאות, (י) והבורסקי ושמעבד עורות למבושי הנשים ולמנעלים שלהן.**

ומוסיף בגמרא שאין מעמידים מכל אלו לא מלך ולא כהן גדול, ואין הטעם מפני שהם פסולים, אלא מפני שמלאכתם בזויה.

◊ **עשרה דברים נאמרו בגרע' ומקוידם: (א) מהלך על צידו וכדרך גאות, (ב) רוחו גסה, (ג) נתלה ויושב (גם זה סימן גאון, דכשכב לישב אינו יושב אלא אם כן נסמך או לאחוריו או על צידו דרך גאון; והטעם דגרע מתנאה כל כך, מפני שהבריות מוסרין נפשן לידו), (ד) עינו צרה ובממונו להוציא כלום, מפני שהוא מלומד לאכול מסעודות של המקוידן שבאין אצלו ומביאין סעודותיהן עמהן, ואינו רגיל להוציא ממון משלו, (ה) עינו רעה ושנותן עינו באנשים בריאים ומצפה שיהלו וממילא יהיו צריכין לו, (ו) אוכל הרבה ושרגיל לאכול עם כמה אנשים בכל יום, (ז) מוציא קמעה ומתוך שמאלו יפה בלחם נקי ובשר שמן, שממעימים את הובל, דכל אדם שבא להקוידם אצלו מבין מאכל בריאה לסעודת הקוהו, (ח) חשוד על העריות ומתוך שהנשים צריכות לו ועסקו עמהן כנ"ל, (ט) וחשוד על הגזל והנשים גוזלות ממון מבעליהן כדי לשלם לו שכרו, (י) וגם חשוד על שפיכות דמים ודלפעמים מקוידם הרבה (עד כדי פחות מרביעיית דם) ולא נשאר בהאדם דם מספיק שיוכל לחיותו.**

עניני אומנות

◊ **רבי מאיר אומר, לעולם ילמד אדם את בנו אומנות קלה ונקיה^{טז}, והיינו מועשה מהטו של תלמים ושהתפירות עשויות שורות שורות, כתלמים של מהרישהו. ואל יאמר בלבו שאומנות כזו אינה מעשרת, אלא יבקש רחמים למו שהעושר והנכסים שלו, שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות ופ"י שיש שעוסקים באומנות זו והם עניים ויש שעוסקים בה והם עשירים, שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו.**

– רבי שמעון בן אלעזר אמר; באמת היה ראוי לי להתפרנס שלא בצער, שהרי היה ועוף אין להם אומנות והן מתפרנסין שלא בצער, והם לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אם כן קל והומר שהיה לי להתפרנס שלא בצער, אלא שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי, שנאמר 'עונותיכם הטו אלה והטאותיכם מנעו הטוב מכם'.

◊ **אבא גוריון איש צדיין מנה ששה מיני אומנות שלא ילמד אדם את בנו, מפני שכולם מביאים את האדם למעשה לסמים וגזל: (א) חכור (מנהיג בני אדם ומשאות בחמור), (ב) גמול (מנהיג בגמול), (ג) קדר (מנהיג בקרונות), (ד) ספן (מנהיג בספינה; והטעם בארבעה אלו דכשנכשלים בדרכים הם נכנסים ולוקטים עצים מן הכרמים ופירות, ועוד שנשכרים לאדם ומעבירין על תנאם), (ה) רועה ובהמות שלו, שמעבירן לרעות בשדה אחרים, (ו) חנוני (מלומד באונאה, להטיל מים בין או צרורות בחמיון).**

ר' יהודה חולק על אבא שאול באומנות של גמול וספן, דהתינה החמורין רובן רשעים (מפני ליספיות כנ"ל) אבל הגמולין רובן כשרים וכיון

טז. עין פהרש"א דכונת ר' מאיר לומר, דודאי בלי אומנות כלל לא יסמוך אדם על תפלתו להטעשה, כדלמריין פברק קמא (דף טז). שחייב כל אדם ללמד בנו אומנות וליכא מאן דפליג, ושנינו ג"כ נאצות כל מורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה, אלא דקאמר שאל יחשוב אדם דצמלאכה כגדה יתפרנס, ותהיה מלאכתו קבע ותורתו ערלי, אלא יעסוק במלאכה נקיה וקלה שיוכל לעשות מורתו קבע ומלאכתו ערלי, ויתפלל למו שהעושר שלו שיוכל להתעשר גם ממלאכה קלה וערלי, שהרי ראינו שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות כו' ויכול להתעשר ממלאכה קלה וערלי כמו מנכדה שהיא קבע והכל לפי הכות.

גליון קנין תורה

שפורשין למדבריות למקום גדודי היות וליסמין ויראים לנפשם וממילא משברים לבם למקום, והספנין רובן חסידים והיינו דעדיפי מנגמלין שאינם רק כשרים, דספנין פורשין למקום סכנה ותמיד הם כרעידה יותר מן הגמלין.

– טוב שברופאים סופו לירד לגיהנם ושאינו ירא מן החולי כיון שמאכלו מאכל בריאים וממילא אינו משבר לבו למקום, ועוד דפעמים שהורג נפש ויש בידו לרפאות העני ואינו מרפא, והכשר שבמבחים הוא שותפו של עמלק ודספיקי מריפות באות לידו וכיון שהם על ממונו מאכילן לבני אדם בחזקת בשר כשר.

♦ אמר רבי, אין לך שום אומנות ובין נקיה ובין מאוסהו שבטלה מן העולם ודכל אומנות יש בה צורך לבני אדם, ואם לא ילמדנה זה ילמדנה אחר, מכל מקום אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה (פי' נקיה) ואוי לו למו שרואה את הוריו באומנות פגומה. לדוגמא: אי אפשר לעולם בלא בשם (מוכר בשמים שריתו טוב) ובלא בורסקי (מעבד עורות שריתו רע); אשרי מי שאומנותו בשם, ואוי לו מי שאומנותו בורסקי. וכן אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות; אשרי מי שבניו זכרים, ואוי לו למו שבניו נקיבות.

♦ רבי נהוראי אומר, מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה". דבלימוד התורה אוכל אדם משכרה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא (משא"כ בשאר אומניות אין לו מהן כלום לעוה"ב).

ועוד, דאף בעולם הזה עדיף לימוד התורה משאר אומניות, דבשאר כל אומנות כשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב, אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו.

– **בנערותו** ילפינן מדכתיב 'קוי ד' יחליפו כה יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו.

– **בזקנותו** ילפינן ליה; א. דכתיב 'עוד ינוכון בשיבה דשנים ורעננים יהיו', ב. שכן מצינו באברהם אבינו 'ואברהם זקן בא בימים וד' ברך את אברהם בכל', והיינו בשכר שעסק בתורה, שהרי מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, שנאמר 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתני מצותי הקותי ותורתי'.

וכן שנינו כעין זה בברייתא: 'רבי נהוראי אומר, מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שכל אומנות שבעולם אין עומדת לו אלא בימי ילדותו, אבל בימי זקנותו הרי הוא מוטל ברעב, אבל תורה אינה כן; עומדת לו לאדם בעת ילדותו, ונותנת לו אחרית ותקוה בעת זקנותו. בעת ילדותו מהו אומר, וקוי ה' יחליפו כה יעלו אבר כנשרים. בזקנותו מהו אומר, עוד ינוכון בשיבה דשנים ורעננים יהיו'.

יז. עיין בהרש"א (סג) דודאי לא פליג רבי נהוראי על ר' מאיר שאמר לעיל דצריך כל אדם ללמוד אומנות, אלא דהכי קאמר ר' נהוראי, מניח אני הקביעות של כל האומנות ואני מלמדו מורה נקבע ואומנות ערלי, וזה שאמר דהאומנות אינו עומד לאדם אלא צילדותו, שאם הוא נכחו לקבוע לו אומנות כגדה, אצל כשנבא לידי זקנה או חולי אינו יכול לעשות מלאכה כל כך כדי פרנסתו, אצל המורה אינה כן, דעל ידי המורה, המלאכה נקיה וקלה שיכול לעשות גם בימי זקנה מתכרכת לו, וזה מה נמקיים צדו. ועיין עוד בפני יהושע ובספר המקנה.

הדרך עלך עשרה יוחסין וסליקא לה מסכת קידושין

שאלות ותשובות לחזרה

דף ע"ט – פ'

- א. יצא הוא ואשתו למדינת הים וחזר עם אשה ובנים, ואמר זו אשתי שיצאה עמי למדה"י ואלו בני; האם צריך להביא ראייה על האשה והבנים? אין צריך להביא ראייה על האשה הואיל וכבר בדקה כשנשאה, וגם לא על בניה הקטנים כיון שהן כרוכין אחריה, אבל צריך להביא ראייה על בניה הגדולים (כיון שאינן כרוכין אחריה).
- ב. יצא הוא ואשתו למדינת הים וחזר עם בנים בלא אשתו, ואמר שאשתו מתה ואלו בניה; האם צריך להביא ראייה על האשה והבנים? מביא ראייה על הבנים (שהן בני אותה אשה) אבל אין צריך להביא ראייה על האשה [שכבר בדקה כשנשאה, ולא חיישינן שנשא שם אשה אחרת].
- ג. יצא יחידי למדינת הים וחזר עם אשה ובנים, ואמר שנשא ב' נשים במדה"י ואחת מהן מתה, ואלו הן בניה של זו שלא מתה, מה הדין? ולמה? מביא ראייה על האשה ועל הבנים, בין גדולים ובין קטנים [ולא מהני מה שהקטנים הן כרוכין אחריה דחיישינן שמא בניה של חברתה היו אלא שגדלתן].
- ד. לענין מה מועיל החזקה של כרוכין אחר האם? (ריש לקיש, ר' יוחנן)
לריש לקיש לא סמכינן על חזקה זו אלא שאם כהן הוא אוכלים בניו בקדשי הגבול [בחזקת שאינן חללין] אבל לא ליוחסין [להתיר הבנות להנשא לכהנים בלא ראייה שהן בנותיה של זו], ולר' יוחנן סמכינן על החזקה אף לענין יוחסין.

קנין תורה גליץ

ה. 'אמר ר' יוחנן מלקין על החזקות, וסוקלין ושורפין על החזקות; כמה מיירי?

מלקין על החזקות; דאשה שהוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה משום נדה [אם התרו בו]. סוקלין ושורפין על החזקות: דאיש ואשה תינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית, נסקלין זה על זה [אם בא הבן על אמו] ונשרפין זה על זה [אם בא האב על בתו].

ו. תינוק שנמצא בצד עיסה של תרומה ובצק בידו, מה הדין עם העיסה (לר' מאיר, להכמים)? ולמה?

לר' מאיר: העיסה בחזקת טהרה עומדת, ולא חיישינן להא דרוב תינוקות מטפחין באשפה, דסמוך מיעוטא שאינם מטפחים לחזקה איתרע ליה רובא. להכמים: העיסה טמאה דרוב תינוקות מטפחים באשפה ומיעוטא כמאן דליתיה דמי והוי רוב כנגד חזקה ורובא עדיף. ופליגי ר' לקיש ור' יוחנן בדעת חכמים; לריש לקיש שורפין העיסה, ולר' יוחנן תולין לא אוכלין ולא שורפין.

ז. באיזה אופן מודה ר' יוחנן דשורפין תרומה על החזקה? ומאי שנא התם מתינוק שנמצא בצד עיסה ובצק בידו (רש"י)?

בעיסה בתוך הבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם ונמצאו חתיכות בעיסה, מודה ר' יוחנן שאם רוב שרצים העיסה טמאה ושורפין אותה, דשאני הכא דהוי רובא דאיתיה קמן, משאיכ בתינוק בצד עיסה הוי רובא דליתיה קמן.

ח. מה דין ספק טומאה ברשות הרבים וברשות היחיד?

ברשות הרבים ספיקו טהור. ברשות היחיד, אם יש בו דעת לישאל ספיקו טמא, ואם אין בו דעת לישאל ספיקו טהור [מלבד ב' דברים שעשאו חכמים כמה שיש בהם דעת לישאל].

ט. עיסה בתוך הבית ותרנגולים ומשקים טמאים שם ונמצאו נקורים נקורים בעיסה, באיזה אופן העיסה טהורה ובאיזה אופן היא טמאה?

אינה טמאה אלא במשקים לבנים, או אפילו אדומים אם הן צלולין שבבואה של תינוק ניכר בה, אבל במשקים אדומים ועכורים העיסה טהורה, דאם איתא דנקיר מידע ידע.

י. מנא ילפינן שאסור להתייחד עם כל עריות שבתורה?

דכתיב כי יסיתך אחיך 'בן אמך', ודרשינן בן מתייחד עם אמו ואסור להתייחד עם כל עריות שבתורה.

יא. האם מותר לאיש אחד להתייחד עם ב' נשים שלא בשעת אנינות? ולמה?

לכולי עלמא אסור, דנשים דעתן קלות ושתיהן נוחות להתפתות ולא תירא זו מחבירתה שאף היא תעשה כמותה

יב. האם מותר לאיש אחד להתייחד עם ב' נשים בשעת אנינות? ולמה?

לאבא שאול מותר דבשעת אנינות תביר יצריה. לרבנן אסור; א. דאף בשעת אנינותו של אדם יצרו מתגבר עליו, ב. דאפילו אם נאמר דתביר יצריה מ"מ יש לחוש כי ההוא מעשה דההיא איתתא דהוה עובדא ואפיקתיה.

יג. האם מותר לאיש אחד להתייחד עם ג' או ד' נשים? (רש"י דף פב.)

בסתם אדם מותר, אבל אם עסקו עם הנשים אסור לפי שלבו גס בהן.

יד. מה הדין בייחוד אשה אחת עם ב' אנשים? ולמה?

בכשרים מותר שהאחד בוש מחבירו, אבל בפרוצים אפילו עם עשרה אסור. ואף בכשרים לא הותר אלא בעיר, אבל בדרך בעינן שלשה אנשים, שמא יצטרך אחד מהם להשתין ונמצא אחד מתייחד עם הערוה.

דף פ"א

טו. פנויה או אשת איש שנתיהודה עם איש אחד, האם מלקין אותה או לא? ולמה?

בפנויה לכולי עלמא מלקין. באשת איש; לרב אשי אין מלקין אותה שלא תהא מוציא לעז על בניה, אבל מר זוטרא מלקי ומכריז [עליה שלא זינתה אלא נתיחדה].

טז. באיזה ב' אופנים של ייחוד [איש אחד עם אשה אחת] אין הוששין משום ייחוד?

א. בעלה בעיר, ב. פתח פתוח לרשות הרבים.

יז. שני חדרים זה לפנים מזה; מהו סברת רב כהנא דבאנשים בחוץ ונשים בפנים מותר ולהיפך אסור? (רש"י)

אנשים בחוץ ונשים בפנים מותר, דליכא למיחש שאחד מהאנשים יכנס לחדר הפנימי, שהחיצונים אין להם דרך לפנים, ואם תיכנס אשה לחדר החיצון אין איסור דאשה מתייחדת עם ב' אנשים. אנשים בפנים ונשים בחוץ אסור, דחיישינן שמא יצא אחד מהאנשים לבית החיצון [מאחר שהפנימים יוצאים דרך חדר החיצון] ויתייחד שם עם הנשים.

קנין תורה גליון

יח. שני חדרים זה לפנים מזה; מהו סברת הברייתא דבאנשים בחוץ ונשים בפנים אסור ולהיפך מותר? (רש"י)

אנשים בחוץ ונשים בפנים אסור, דחוששין שמא יכנס אחד מהאנשים לפנים ולא ירגישו בו חביריו. אנשים בפנים ונשים בחוץ מותר, שאם תיכנס אשה לפנים אין איסור דהא אשה מתייחדת עם ב' אנשים, ואם אחד מהאנשים יכנס לחדר החיצון ג"כ אין איסור דמיסתפי שמא יצא אחר מהאנשים אחרים אחריו שהרי דרך הפנימיים על החיצונים.

יט. איזה זמן הוא ריעוע של כל ימות השנה? ולמה?

ימות הרגל, שיש קבוצת אנשים ונשים לשמוע דרשה ונותנים ונושאים זה עם זה.

כ. מה השיב רב עמרם לחכמים על דבריהם שביישם כמה שזעק נורא כי עמרם?

מוטב תיכספו בי עמרם בעלמא הדין ולא תיכספו מיניה לעלמא דאתי.

כא. מה היה פלימו רגיל לומר על היצר הרע? ומה הורה לו היצר הרע לומר?

היה רגיל לומר בלשון קללה גירא בעיניה דשטן. והורה לו היצ"ר לומר בלשון בקשה רחמנא נגער ביה בשטן.

כב. מנא ילפינן דמי שנתכוין לעשות איסור צריך כפרה אף אם לכסוף לא עשה איסור?

דכתיב אישה הפרם וד' יסלח לה, דמיירי באשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה והיתה שותה יין.

דף פ"ב

כג. האם מותר לאדם להתייחד או לדור עם אמו ובתו ואחות?

לתנא דמתניתין: בכולם מותר להתייחד, אלא דרב יהודה בשם רב אסי מחלק דעם אמו ובתו מותר אפי' לדור בקביעות, ועם אחותו אין היתר אלא להתייחד לפרקים ולא לדור. לתנא דברייתא ולשמואל: אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה ואפילו עם בהמה.

כד. באיזה ה' אופנים מותר לאיש אחד להתייחד עם שתי נשים?

א. ב' יבמות, ב. ב' צרות, ג. אשה וחמותה, ד. אשה ובת בעלה, ה. אשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה.

כה. עד איזה גיל מותר לבן לישן עם אמו בקירוב בשר? (לישנא קמא, לישנא בתרא)

ללישנא קמא: עד שנעשה בן י"ב שנים ויום אחד, ללישנא בתרא: עד שנעשה בן י"ג שנים ויום אחד.

כו. עד איזה גיל מותר לבת לישן עם אביה בקירוב בשר? (לישנא קמא, לישנא בתרא)

לכולי עלמא אינו מותר אלא עד שתביא סימני נערות דהיינו שדים נכוונו ושערך צמח, מיהו ללישנא קמא כל שהביאה מתשע שנים ויום אחד ולמעלה הוי כבר סימן גמור, אבל ללישנא בתרא הוי שערות אלו שומא עד בת שתים עשרה שנים ויום אחד.

כז. לא ילמד אדם רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים; מה הטעם למסקנת הגמרא? ומהו הפירוש של 'רווק'?

רווק משום אמהתא דינוקי, אשה משום אבהתא דינוקי. ומסיק דרווק היינו אף אם יש לו אשה אלא שאינה שרויה אצלו.

כח. מאי טעמא דחכמים דפליגי על ר' יהודה וס"ל דמותר לרווק לרעות בהמה וגם מותר לשני רווקין לישן בטלית אחת?

לא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה.

כט. איזה י' מיני אומניות נחשב דהוי עסקיו עם הנשים?

א. צורפי זהב [שעושין לנשים שירין נומים וטבעות], ב. סורקי בגדים לנשים, ג. מנקרי ריחים של יד [שנשים טוחנות בהם], ד. רוכלין [שמוכרין קישוטי בשמים לנשים], ה. גרדיים [אורגי בגדים], ו. ספרים [שהנשים צריכות להן בשביל בניהם], ז. כובסים, ח. גרע דהיינו אומן שמקיז דם [ונקרא 'ארע' מפני שמגרע את הדם], ט. בלן [שמחמם מרחצאות ונשים באות שם לחוץ], י. והבורסקי [שמעבד ערות למלבושי הנשים ולמנעלים שלהן].

ל. איזה ו' אומניות מנה אבא שאול שלא ילמדם אדם לבנו מפני שמביאים אותו לידי גזל? ובאיזה ב' מהן פליגי עליו ר' יהודה?

א. חמר, ב. גמל, ג. קדר, ד. ספן, ה. רועה, ו. חנוני. ור' יהודה פליגי בגמל וספן, דרוב גמלין כשרים ורוב ספנין חסידים.

לא. מאי טעמיה דרבי נהוראי שאמר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה?

א. שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, משא"כ שאר אומנות אין לו הנאה אלא בעוה"ז. ב. אף בעוה"ז יש חילוק בין תורה לשאר אומניות, דשאר כל אומנות כשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב, אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו.

חבורת קנין תורה ד'באבוב

בס"ד

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
- אין התורה נקנית אלא בחבורה (ברכות סג) -

כד שלים מסכתא עביד יומא טבא לרבנן

בשמחה רבה ורב שבח והודי' להשי"ת שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה
לסיים בעזהשי"ת את מסכת קידושין
שנלמדה במשך ימות החורף שעעל"ט ברב עמל ויגיעה ע"י אנ"ש שיחיו
הנמנים על 'חבורת קנין תורה' דקהילתנו
ולציון שנה שלמה מייסוד החבורה הק'

הננו להודיע שסעודת הסיום לכבוד

שמחת גמרה של תורה

תתקיים אי"ה בעת עריכת שלחן הטהור של
כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א
בליל ג' דחזה"מ פסח (דינסטאג) הבעל"ט

כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א
יערוך שלחנו הטהור
בשעה 10:00

בשעה 9:00

ישבו אחים יחדיו בבית מדרשנו
לסעודה רבתי כיד המלך שהוכנה בבית התבשיל דקהילתנו

מקהלת מנגנים בליווי כלי זמר ינעימו את המסיבה בשירה וזמרה
בגילת ורנן לכבוד התורה ולכבוד יו"ט

בתחלת הסעודה ידרוש בענינא דיומא הרב הגאון החסיד
מוה"ר חיים דוד בלום שליט"א
ר"מ במתיבתא עץ חיים

ויה"ר שכשם שזכינו לסיים מסכת זו, כן נזכה לסיים עוד מסכתות,
ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורה,
ולא ימוש התורה מפינו ומפי זרענו ומפי זרע זרענו עד עולם.

ביקרא דאורייתא
הנהלת חבורת קנין תורה